

ΘΕΜΑ: Κατάθεση προτάσεων προς υπεράσπιση των Ανθρωπιστικών Σπουδών στη Μέση Εκπαίδευση
ΣΧΕΤ: Αίτημα ΠΕΦ της 10/9/2018

Οι φιλόλογοι-μέλη του Συνδέσμου Φιλολόγων Σερρών, σε επιμορφωτική διημερίδα που διοργανώθηκε από τους Σχολικούς Συμβούλους Σερρών σε συνεργασία με το Σύνδεσμο Φιλολόγων Σερρών στις 27 και 28 Ιουνίου του 2016 έχουν ήδη καταθέσει τεκμηριωμένες προτάσεις σχετικά με το περιεχόμενο, τη μεθοδολογία και τη διδακτική κάθε φιλολογικού μαθήματος. Σε ό,τι αφορά τα Λατινικά και την Ιστορία του Λυκείου οι προτάσεις που διατυπώθηκαν είναι οι εξής:

A. Για τα Λατινικά:

1. Η επαναφορά του μαθήματος στη Β' Λυκείου με 2 ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα.
2. Βελτίωση του σχολικού εγχειριδίου με αφαίρεση και εμπλουτισμό κειμένων, με εκτενή αποσπάσματα με στόχο την επαφή με τη λατινική γραμματεία και τις αξίες του ρωμαϊκού πολιτισμού.
3. Κριτική προσέγγιση των λατινικών κειμένων και σύγκριση του ρωμαϊκού, αρχαίου ελληνικού και σύγχρονου ευρωπαϊκού πολιτισμού μέσα από τη μελέτη κατάλληλων κειμένων.
4. Ιστορική και κοινωνική, καθώς και βαθύτερη νοηματική προσέγγιση για να αντιληφθεί ο μαθητής όλα τα στοιχεία που συγκροτούν το συμφραστικό πλαίσιο δημιουργίας κάθε λογοτεχνικού κειμένου.
5. Συνολική διδασκαλία της λατινικής γλώσσας, χωρίς εμμονή σε εξαιρέσεις.
6. Προτείνονται απλά κείμενα για την Β' Λυκείου (έμφαση σε μορφολογία, σύνταξη και λεξιλόγιο) και συνθετότερα και πιο αντιπροσωπευτικά στη Γ' Λυκείου (Βιργίλιος, Σενέκας, Κορνήλιος Νέπωτας, Τάκιτος) με επιδίωξη ευρύτερα και νοηματικά αυτοτελή αποσπάσματα.
7. Ετυμολογική προσέγγιση της Λατινικής για την κατανόηση της γλώσσας ως εργαλείου έκφρασης διαχρονικό.
8. Δυνατότητα εργαστηριακού μαθήματος με χρήση λογισμικών που προσδίδουν παιγνιώδη χαρακτήρα στην εκμάθηση της γραμματικής και του συντακτικού.
9. Εφαρμογή της μεθόδου project για μελέτη θεμάτων σχετικών με τις δύο γλώσσες (Ελληνική, Λατινική) και για αξιοποίηση της τέχνης ως αφόρμησης γνώσης.
10. Η αξιολόγηση να επεκταθεί στην κριτική σκέψη και τις δεξιότητες του μαθητή.

Οι θέσεις των φιλόλογων καταλήγουν με την εξής προειδοποίηση: *«Γνωρίζοντας ως φιλόλογοι την αμοιβαία όσμωση μεταξύ του αρχαίου ελληνικού και ρωμαϊκού πολιτισμού και κατανοώντας πλήρως τους παράλληλους βίους που μέσα από τους αιώνες πορεύτηκαν Έλληνες και Ρωμαίοι, ελπίζουμε να ακουστούμε από τους ιθύνοντες. Ας αφουγκραστούμε τις απαιτήσεις των καιρών για επαναφορά των αξιών του Ανθρωπισμού, ας προλάβουμε τις εξελίξεις και ας βαδίσουμε citius altius fortius.»*

B. Για την Ιστορία:

1. Ωρολόγιο Πρόγραμμα - Ώρες ανά τάξη: α) Συνεχόμενο διδακτικό δίωρο για την ολοκλήρωση μιας θεματικής ενότητας, β) Θεσμοθέτηση ωρών για δράσεις εκτός σχολείου (επισκέψεις σε μουσεία, βιβλιοθήκες, αρχαιολογικούς χώρους κ.λ.π).

2. Σκοποί και στόχοι – επιδιωκόμενοι γραμματισμοί:

Γνωστικοί: Να δοθεί βαρύτητα στην κατοχύρωση της γνώσης βασικών ιστορικών όρων και γεγονότων της Ελληνικής και Ευρωπαϊκής ιστορίας, στην κατάκτηση της ιστορικής γεωγραφίας και της έννοιας του ιστορικού συνεχούς. Απαραίτητοι κρίνονται οι συσχετισμοί της Ελληνικής με την Παγκόσμια Ιστορία.

Δεξιότητων/ικανοτήτων: Έμφαση στην καλλιέργεια της ικανότητας των μαθητών μας να αξιολογούν κριτικά τις ποικίλες πηγές, να αντιλαμβάνονται την πολυπλοκότητα του σύγχρονου κόσμου και να είναι σε θέση να τοποθετούνται απέναντι στο παρόν με βάση την ιστορική γνώση.

Αξιών/στάσεων: Η διαμόρφωση ενός υπεύθυνου και με δημοκρατικές αρχές πολίτη, που μέσα από τη μελέτη του παρελθόντος – όχι μόνο των θριάμβων αλλά και των λαθών – θα αυτοπροσδιοριστεί ορθολογικά, εθνικά και πολιτικά. Στο τελευταίο εμπεριέχεται και η διαμόρφωση ευρωπαϊκής και πανανθρώπινης συνείδησης, κυρίως μέσω της έμφασης στην ετερότητα.

3. Θεματικές Περιοχές: Οι φιλόλογοι συμφώνησαν ότι το ένα και μοναδικό εγχειρίδιο είναι παρωχημένο. Προτείνουν, λοιπόν, στο πλαίσιο ενός ημι-ανοικτού ΑΠΣ το πολλαπλό βιβλίο, το οποίο θα δίνει την ευχέρεια στον διδάσκοντα να επιλέξει την ύλη που θα διδάξει ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών του και την επικαιρότητα. Διαφορετικά, στο πλαίσιο ενός κλειστού ΑΠΣ, προτείνεται η Θεματική Ιστορία, με δύο θεματικές ανά τετράμηνο. Όπως και να έχει, απαραίτητη θεωρείται η δυνατότητα ελεύθερης επιλογής πηγών από τον διδάσκοντα. Επίσης, κοινό ζητούμενο είναι η έμφαση στην Τοπική Ιστορία, καθώς και σε σύγχρονες ιστορικές οπτικές, αυτές της Ιστορίας των Κοινωνικών Ομάδων και της Καθημερινότητας.
4. Περιεχόμενο ανά τάξη: Α': Ζητείται περιορισμός της ύλης / Β': Προτείνεται πύκνωση των εννοιών που αναφέρονται στο Βυζαντινό Κράτος με ταυτόχρονη αλλαγή των θεματικών περιοχών και έμφαση στην Ευρωπαϊκή Ιστορία. / Γ': Προτείνεται ο εμπλουτισμός της ύλης με περισσότερα θέματα, που άπτονται των σύγχρονων προβληματισμών. Ομόφωνη ήταν επίσης η πρόταση για αλλαγή του τρόπου εξέτασης του μαθήματος στις Πανελλαδικές εξετάσεις. Τέλος, προτάθηκε ένα πρόγραμμα σπουδών για την Ιστορία που περιλαμβάνει, ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, τα εξής: Δημοτικό: Μυθολογία και Αρχαία Ιστορία / Γυμνάσιο (Α'-Β'): Διδασκαλία θεσμών Αρχαίας Ελληνικής, Ρωμαϊκής και Βυζαντινής Ιστορίας, Γ' Γυμνασίου: Σύγχρονη Ιστορία. / Λύκειο: Θεματική Ιστορία
5. Διδακτική Μεθοδολογία: Προτείνεται ως γενικότερη μέθοδος η μαθητοκεντρική με διάλογο, που θα στηρίζεται στην επαγωγική εξαγωγή συμπερασμάτων, δηλαδή από την πηγή στην ιστορική γνώση. Ζητείται η σύνδεση των περιεχομένων με την διδακτική μεθοδολογία, η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία με σενάρια και η διαθεματική προσέγγιση με την συμμετοχή και υποστήριξη άλλων επιστημονικών ειδικοτήτων. Η βιωματική προσέγγιση, ιδίως της Σύγχρονης Ιστορίας, θεωρείται αναγκαία.

6. ΤΠΕ-Τέχνη: Η ενσωμάτωση της διαθεματικής προσέγγισης κάποιων ενοτήτων θεωρείται ότι επιβάλλει την χρήση των ΤΠΕ. Βοηθητική θα ήταν μια επικαιροποιημένη διαδικτυακή βιβλιογραφία, που θα πλαισίωνε με εγκυρότητα και αποτελεσματικότητα την μεθόδευση.
7. Αξιολόγηση: Για μια ανανέωση της αξιολόγησης προτείνονται: Η διαγνωστική αξιολόγηση, τα διαδικτυακά τεστ, οι ομαδικές εργασίες και η απαίτηση μιας συνθετικής εργασίας ανά διδακτικό έτος. Οι τελικές εξετάσεις πρέπει να δίνουν έμφαση στην κριτική σκέψη του μαθητή. Εκτός επίσημης αξιολόγησης αλλά στο πλαίσιο της ανατροφοδότησης μπορούν να ενσωματωθούν διαγωνισμοί-παιχνίδια ιστορικής αφήγησης στο τέλος του διδακτικού έτους.

Σύμφωνα με δηλώσεις του Υπουργού, σε συνέντευξή του στην εφημερίδα *Καθημερινή*, «...η ιστορία δεν πρέπει να είναι γεγονοτολογική αλλά στόχος μας είναι να αποκτούν οι μαθητές συνείδηση της ιστορικότητας, να καταλαβαίνουν πώς ένα συμβάν μετατρέπεται σε ιστορικό γεγονός...». Η δήλωση βεβαίως αυτή του κ. Γαβρόγλου βρίσκει, νομίζουμε, σύμφωνη την πλειονότητα των μάχιμων φιλολόγων, που επιθυμούν την κριτική προσέγγιση του ιστορικού γίνεσθαι αντί της στείρας και ανώφελης αποστήθισης. Από το να αλλάξει όμως η θεώρηση των ιστορικών συμβάντων και η διδακτική τους προσέγγιση μέχρι την αντικατάσταση του μαθήματος από την Κοινωνιολογία υπάρχει νομίζουμε ένα τεράστιο χάσμα, που θα καταπιεί κάθε απόπειρα να διδάξουμε στους μαθητές μας πώς, ως ελεύθεροι και δημοκρατικοί πολίτες, να μαθαίνουν από τα λάθη του παρελθόντος και να μην τα επαναλαμβάνουν. Ας θυμηθούμε άλλωστε ότι και ο Ξενοφώντας ήταν ο ιστορικός της γεγονοτολογικής παράθεσης των ιστορικών συμβάντων. Δεν εξοβελίστηκε ωστόσο στην ιστορική λήθη από κάποιον κοινωνιολόγο. Συμπορεύτηκε, στο ιστορικό συνεχές, με τον Θουκυδίδη και τη βαθιά διεισδυτική του ματιά στην αιτιολογική αλληλουχία των γεγονότων που γράφουν Ιστορία.

Για το Δ.Σ.

Η Πρόεδρος

Θεοδώρα Μπαγανά

Η Γ.Γραμματέας

Ισιδώρα Μάλαμα